

ЦИТ: 416-046

DOI: 10.21893/2410-6720-2016-45-1-046

УДК 378.147:656.61.052(045)=161.2

Смелікова В. Б.

**МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІВ ДО
ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО СПІЛКУВАННЯ ЗАСОБАМИ
КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЙ***Херсонська державна морська академія, Херсон, Ушакова, 20, 73000*

Smelikova V. B.

**TEACHING MODEL TO PREPARE FUTURE SEAFARERS FOR
PROFESSIONALLY-ORIENTED COMMUNICATION BY MEANS OF
CASE-TECHNOLOGIES***Kherson State Maritime Academy, Kherson, Ushakova, 20, 73000*

Анотація. У статті розглядається модель підготовки майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування, яка включає чотири взаємопов'язані блоки: цільово-концептуальний, який регламентується Галузевим стандартом, вимогами ПДМНВ та роботодавців, до його складу включено мету та завдання навчального процесу, принципи, підходи; змістово-діяльнісний, до якого входять мотиваційний, когнітивний і операціональний компоненти та педагогічні умови; організаційно-процесуальний, який складається із форм, методів та засобів навчання; оцінювально-результативний, який представлений критеріями готовності майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування, відповідними показниками, рівнями та результатом.

Ключові слова: модель підготовки, майбутній судноводій, принципи, підходи, компоненти готовності, педагогічні умови, форми, методи і засоби навчання.

Abstract. The article describes the teaching model to prepare future seafarers for professionally-oriented communication by means of case-technologies. The model consists of four interrelated blocks. Target and conceptual block is based on the national curriculum for maritime educational institutions and International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers, and includes aim, tasks, principles and approaches of the teaching process. Content and activity block contains motivational, cognitive, operational components and pedagogical conditions; organizational and procedural block consist of methods, forms and means; assessment and productive block is represented by criteria of seafarer's readiness for professionally-oriented communication, the corresponding indicators, levels and result.

Key words: teaching model, future seafarer, pedagogical conditions, components of readiness, principles, methods and approaches.

Вступ. Відповідно до галузевого стандарту вищої освіти з напрямку «Морський та річковий транспорт», професійного спрямування «Судноводіння» [2] та вимог міжнародної Конвенції ПДМНВ [7] сучасний морський фахівець повинен уміти здійснювати професійно-орієнтоване

іншомовне спілкування. Знання іноземної мови та готовність до професійного спілкування на ній входить до переліку фахових компетенцій майбутнього судноводія при його професійній підготовці у вищому навчальному закладі. Тому для формування готовності до міжкультурної професійної комунікації в судноплавній галузі нами була розроблена модель підготовки майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування, а також розкриті можливості її реалізації через професійно-орієнтовану технологію навчання (кейс-технологію).

Виклад основного матеріалу дослідження. При побудові моделі підготовки майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування засобами кейс-технологій ми виходили з того, що саме модель дозволяє найбільш повно і точно описати педагогічну систему, що має свою особливу мету. Модель спрямована на отримання відповідей на певну сукупність запитань, які можуть бути вирішені в процесі успішного моделювання.

Оскільки модель розглядається нами як структурно-змістовне явище, до основних елементів моделі підготовки майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування входять: мета, завдання, принципи, підходи, форми, методи та засоби навчання, педагогічні умови, компоненти готовності, критерії сформованості готовності, показники, рівні сформованості готовності та результат.

Структура моделі розділена на блоки – цільово-концептуальний, змістово-діяльнісний, організаційно-процесуальний, оцінювально-результативний, які знаходяться в тісному взаємозв'язку (рис. 1).

При наповненні цільово-концептуального блоку моделі ми виходили з того, що розроблена нами модель буде регламентуватися Галузевим стандартом вищої освіти (ГСВО) з напряму підготовки 6.070104 «Морський та річковий транспорт», професійного спрямування «Судноводіння», вимог Міжнародної конвенції з підготовки, дипломування моряків та несення вахти (ПДМНВ) і роботодавців (провідних судноплавних компаній світу та України), які передбачають готовність випускника до компетентного здійснення професійної комунікації іноземною мовою. Метою означеної моделі є проектування процесу підготовки майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування. Поставлена мета визначила наступні завдання: 1) підвищення мотивації до вивчення англійської мови як засобу професійної підготовки майбутніх судноводіїв; 2) поглиблення професійних та мовних знань для здійснення професійно-орієнтованого спілкування; 3) розвиток мовленнєвих вмінь та комунікативних навичок для успішного професійно-орієнтованого іншомовного спілкування засобами кейс-технологій.

Концептуальною основою ефективної реалізації процесу підготовки майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування є принципи та підходи. Проаналізувавши точки зору провідних методистів [1; 3; 4], вважаємо, що ефективній підготовці майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування має сприяти побудова навчального процесу на основі наступних принципів: професійно-орієнтованого контекстного навчання, особистісно зорієнтованої спрямованості навчання, активності й проблемності,

комунікативно-ситуативного навчання, інтерактивної спрямованості навчання, міждисциплінарної інтеграції, комплексності підходу, колективної взаємодії, рефлексії в навчанні.

При побудові моделі підготовки майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування, ми спиралися на такі підходи в освіті, як системний, діяльнісний, комунікативний, компетентнісний та професійно-орієнтований.

Змістово-діяльнісний блок моделі включає компоненти, через які відбувається реалізація поставлених завдань: мотиваційний, когнітивний і операціональний, та педагогічні умови реалізації процесу підготовки майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування, до яких ми відносимо: формування мотивації до професійно-орієнтованого спілкування у процесі професійної підготовки майбутніх судноводіїв; розроблення інструктивно-методичної бази процесу впровадження кейс-технологій у підготовку майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування; впровадження кейс-технологій, новітніх й традиційних форм та методів організації професійно-орієнтованого спілкування у процесі професійної підготовки майбутніх судноводіїв.

До складу *організаційно-процесуального блоку* моделі входять: форми, методи та засоби навчання (навчальні посібники, автентичний матеріал (розслідування морських катастроф, репортажі з місця аварій, судові журнали, чек-листи), мультимедійний та комп'ютерний супровід, електронні програми, демонстраційні матеріали).

Кейс-технології передбачають такий вид навчального заняття, що інтегрує в собі декілька методів: системний аналіз (системне представлення та аналіз конкретних ситуацій), описові методи (опис ситуації), моделювання (розробка моделі ситуації), уявний експеримент (засіб отримання знань про ситуацію шляхом її уявного перетворення), «мозковий штурм» (генерування ідей та пропозицій, що забезпечують всебічний огляд ситуації), дискусія (обмін думками з приводу проблем і шляхів її вирішення), ігрові методи (представлення варіантів поведінки членів судового екіпажу), метод проектів (розв'язання конкретних проблем ситуації в умовах співпраці та міжособистісної комунікації з презентацією результатів).

Кейс-технології застосовуються в різних формах навчальної діяльності (новітніх та традиційних), які можуть знайти своє місце в процесі професійної підготовки майбутніх судноводіїв.

Вважаємо за доцільне проведення різних типів лекцій з обов'язковим використанням кейс-технологій: проблемні лекції, лекції-конференції, лекція-візуалізація, лекція-провокація, лекція-діалог тощо.

Практичні заняття є основним ресурсом для реалізації кейс-технологій, на якому поглиблюються та закріплюються знання з фахових та гуманітарних дисциплін, вдосконалюються вміння та навички комунікації, формується мотивація до активного професійно-орієнтованого спілкування. Практичні заняття проводяться в невеликих групах, що сприяє встановленню атмосфери активної взаємодії та комунікації, розвиваючи як групу, так і особистість кожного члена цієї групи [6].

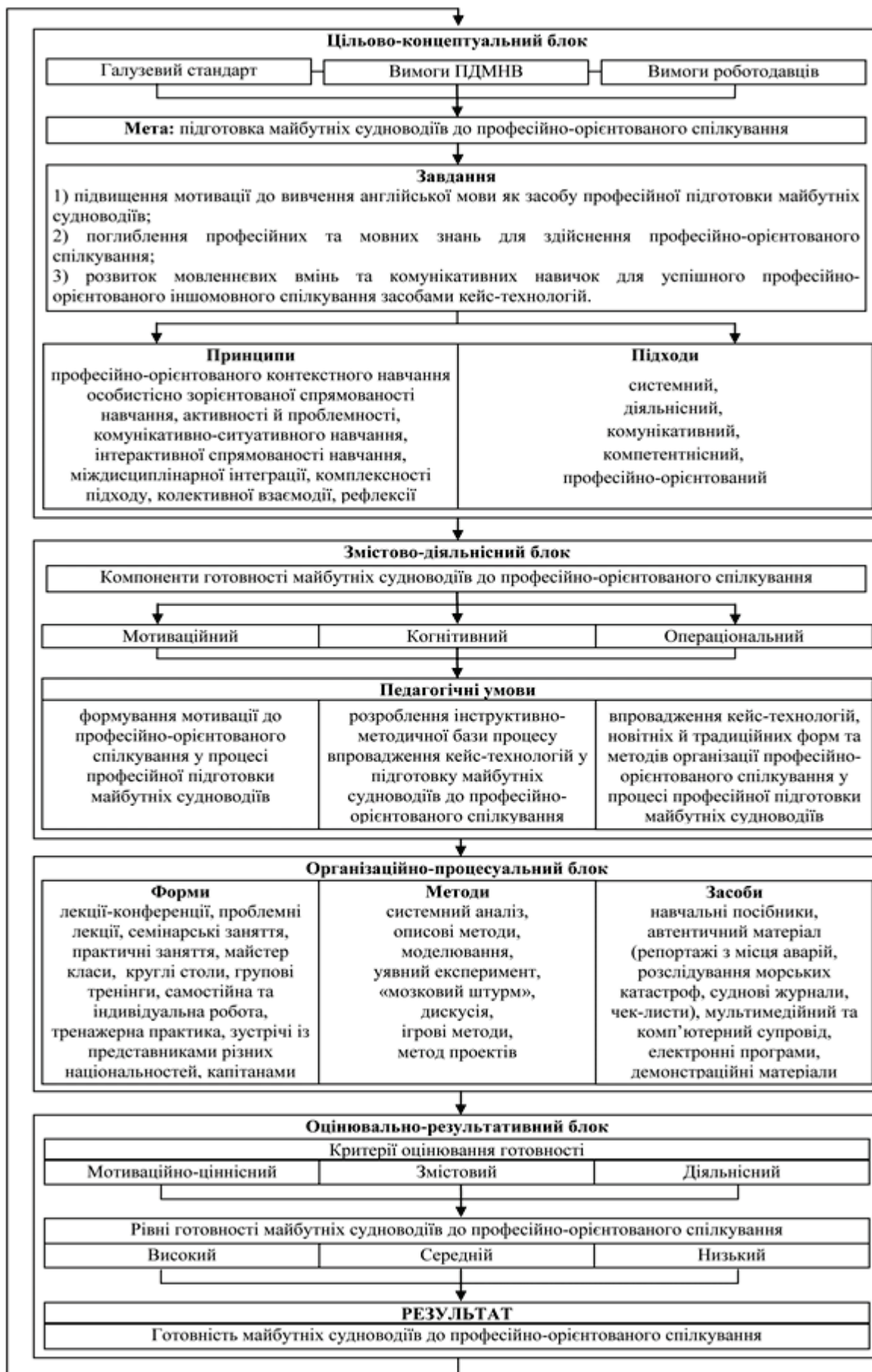

Рис.1. Модель підготовки майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування засобами кейс-технологій

Особливою формою навчального заняття є майстер-клас, який забезпечує обмін професійним досвідом між «майстром» (запрошеним досвідченим судноводієм) та учасниками. Курсанти працюючи над розв'язанням поставленої в кейсі проблеми, отримують від «майстра» коментарі, зауваження, рекомендації з його власного досвіду [5].

Доцільною формою роботи є круглі столи, що представляють собою різновид ділової дискусії з метою прийняття компромісних рішень. Для обговорення необхідно підбирати неоднозначні, проблемні кейси, що призвели до серйозних наслідків, навіть аварій, з декількома альтернативними варіантами їх розв'язання. Під час таких засідань учасники висловлюють не загальну, а власну точку зору, що виробляє здатність до самостійного та ініціативного прийняття рішень.

Самостійна та індивідуальна робота – найважливіший елемент застосування кейс-технологій, він вимагає використання проблемно-пошукового і аналітичного типів самостійної роботи. Читання та вивчення матеріалів кейсу відбувається індивідуально, пошук супутньої інформації, необхідних положень з міжнародних конвенцій, нормативної документації, які підтверджують роздуми курсантів потребує самостійної роботи.

Ще однією з головних форм для впровадження кейс-технологій є тренажерна практика. Вона є невід'ємною і важливою частиною навчального процесу для майбутніх фахівців судноплавної галузі. Використання кейс-технологій під час практики дозволяє курсантам невідкладно застосовувати у роботі набуті професійні навички, досвід організаторської роботи, реалізовувати свій професійний потенціал.

Використання представлених форм і методів навчання сприяє якісній та ефективній підготовці майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування. Оскільки вони дають можливість зазначеним фахівцям подолати міжособистісний бар'єр спілкування, формувати стратегію ведення бесіди, вміння вільно висловити власну думку, уміння дискутувати, аргументувати свою позицію тощо.

Оцінювально-результативний блок моделі включає критерії (мотиваційно-ціннісний, змістовий, діяльнісний), при визначенні яких ми виходили з компонентів готовності до професійно-орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх судноводіїв, відповідні показники та рівні готовності зазначених фахівців до професійно-орієнтованого спілкування (високий, середній, низький). Результатом означеного процесу є готовність майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування, з яким узгоджується поставлена мета.

Висновки. Представлена модель підготовки майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого іншомовного спілкування є цілісною, динамічною та відкритою системою і об'єднує в собі цільово-концептуальний, змістово-діяльнісний, організаційно-процесуальний, оцінювально-результативний блоки, які чітко відображають означений процес від поставленої мети до кінцевого результату. Поставлена мета може бути досягнута тільки при виконанні комплексу педагогічних умов. Результати, що показують підсумковий рівень

сформованості комунікативної професійної іншомовної підготовки майбутніх судноводіїв, дають підстави для корекції робочих програм за фахом і методики викладання з метою підвищення або вдосконалення рівня готовності майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого іншомовного спілкування.

Література:

1. Азимов Э. Г. Словарь методических терминов (теория и практика преподавания языков) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – СПб : «Златоуст», 1999. – 472 с.
2. Галузевий стандарт вищої освіти України: [Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра у галузі знань 0701 «Транспорт і транспортна інфраструктура» напряму підготовки 6.070104 «Морський та річковий транспорт»]. – Київ, 2012. – 24 с.
3. Пассов Е. И. Обучение общению на иностранном языке : учебное пособие / Под ред. Пассова Е.И., Кузнецовой Е.С. // Серия «Методика обучения иностранным языкам». – Воронеж, 2002. – №15. – 40с.
4. Поляков О. Г. Цели профильно-ориентированного обучения иностранному языку в вузе: опыт формулирования / О. Г. Поляков // Иностр. языки в школе. – 2008. – № 1. – С. 2 – 8.
5. Фролова О. О. Формування соціокультурної компетенції майбутніх судноводіїв у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О. О. Фролова. – Херсон, 2015. – 20 с.
6. Черненко Н. І. Педагогічні умови реалізації андрогогічного підходу у професійній підготовці робітників морського транспорту : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Н. І. Черненко. – Херсон, 2016. – 20 с.
7. International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers, 1978, amended (Consolidated text) – СПб : ЗАО «ЦНИИМФ», 2010. – 806 с.

Стаття відправлена: 05.12.2016

© Смелікова В. Б.

ЦИТ: 416-078

DOI: 10.21893/2410-6720-2016-45-1-078

УДК 376.36 (075.8)

Лагунов А.Ю., Ожогова К.К.

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ КОМПЬЮТЕРА В ЛОГОПЕДИЧЕСКОЙ ПРАКТИКЕ В ДЕТСКОМ САДУ

*Северный (Арктический) федеральный университет имени М.В.Ломоносова,
Архангельск, Набережная Северной Двины 17, 163002*

Lagunov A.J., Ozhogova K.K.

FEATURES OF YOUR COMPUTER PRACTICE SPEECH THERAPY IN KINDERGARTEN

*Northern (Arctic) Federal University named after M.V. Lomonosov
Severnaya Dvina Emb. 17, Arkhangelsk, Russia, 163002*

Аннотация. В работе рассматриваются вопросы применения компьютера